

Wilfried Vanneste

Een zwarte dag.

Marcus.

Daters houden elkaar in een wurggreep van onzekerheid, misschien, wie weet, slagen achter de hand...Hij was zoekende, wie niet? Ik had te lang, te veel, te laat gezocht; de zoveelste laatste keer op de site, gewoon een spel van bijna, net niet, verdwijnen, opduiken onder een andere naam, andere foto, adresjesmelkers, voortdurend terug naar af. Dan die beschrijving, veel tussen de regels. Ik lees een nickname, het lijkt Sven wel: de contourenfoto klopte, niet gefotoshopt met andermans aantrekkelijkheid. Het gaat om het innerlijk dat wel, niettemin de verpakking doet er ook toe. Hij was op zoek naar, ja naar wat? Hulp bij het uit de kast komen, zeker die in de kleedkamers, hoewel. Een vage afspraak. Zou hij mij gelezen hebben in de reactie?

Ik ken Sven al lang, heel lang, bijna een leven lang. We speelden in dezelfde zandbak, droegen water naar dezelfde zee en omgekeerd, we zaten op dezelfde scholen, hetzelfde gymnasium tot we een eigen weg gingen. Hij pendelde tussen zijn voetbalkwaliteiten en de wetenschap. Vrienden voor de eeuwigheid tot..., maar de afstand, hij wist van mijn anders-zijn, had er al even aan geproefd, pubers, verkennen, de psychologen hebben er mooie woorden voor. We gunden elkaar een flirt, een ontdekkingsreis over het lichaam, een voorportaal van verliefdheid dat nooit een toegang werd. Wisten van elkaar niet eens of we wit of zwart waren, jood of christen of wat dan ook, niets wat mensen zo verdeelt. Een vriendschap die alles overtrof, nooit liefde kon worden, bang dat elke stap over de drempel de vriendschap zou doen imploderen. Sven, de sterke, de voetballer, ik de frêle, het decorum, verzameling van alle clichés. Tot die dag, die avond, die nacht, dat de vriendschap een loper uitrolde over de bank, over de gang, in een bedding van verliefdheid. Hij schrok, de betovering was weg, ik meed de plaatsen waar hij kwam, verhuisde, vond werk, ver, elders. Vriendschap verkleurt onder de zon van eenzijdige liefde. Een zwerm vriendinnetjes rond hem, een dienend volkje rond een koningin, ongrijpbaar voor iedereen, ook voor zichzelf. Sven voetbalde ondertussen de wereld over, voor vliedschaamte geen tijd, voetbal op niveau. Doelen waren open muilen die zijn goals slikten. Maar nu, nu is zijn huidskleur een membraan dat trilt door kreten van racisme, verwijzingen naar exotische vruchten, een spelletje, zei de journalist. Geld dooft discriminatie. De supporter is koning. Zelfs die van de tegenpartij.

Waarom ik toch de wedstrijd bijwoonde? Een illusie op een site van om elkaar dansende woorden, fake als authentisch voorgesteld, een plakboek van mooie woorden, gewijzigde leeftijden. Iemand zocht een anoniem contact, eigen leeftijd, was bi inclusief vriendin, voorzichtig, zeker vrijblijvend, zijn leven liet het niet toe. Ik was in de anonieme stad, wist dat zijn ploeg er kwam spelen, een belangrijke wedstrijd, de kranten deden er goede zaken mee...Al die persconferenties, lege tekstballonnen: tegenstander niet onderschatten, ze zullen gebrand zijn op revanche voor de zware nederlaag van de heenwedstrijd, wij hebben de punten nodig. Voorspelbaar, lucratief, wat men wil horen...Vragen over spreekkoren werden ingepakt op persconferenties. Daar hadden trainers geen echt antwoord op, het was niet hun pakkie-an, ze wilden de spelers beschermen. Verwensingen, liefdesverklaringen, het hoort er nu eenmaal bij. Racistische kreten? Niets gehoord! Mijn naam is haas, maar dat is een snelle

buitenspeler, niet te stuiten. Ik wil hem in actie zien, bij hem zijn, de ooit bruusk afgebroken nacht verder zetten, luiken dicht, kreten dimmen, uitvegen.

Zou hij mij op de site herkend, vermoed hebben achter de wazige foto? Mijn geheim is geen geheim meer, het heeft me mensen, familie gekost, “vriendschappen” ontmaskerd, niet dat ze er iets op tegen hebben, ze discrimineren niet, uiteraard niet, maar...een stadion excuses is snel gevuld. Misschien vergis ik me, herken ik niet hem maar hoop ik dat hij het is, op verplaatsing voor hem, een vreemde stad voor hem, waar ik woon, de alleenheid geanonimiseerd, de hardwerkende docent, geen tijd voor...Ach ja, de tijden veranderen, “je bent geen man voor een pride”, “je hebt niets met veren”... In de rust verlaat ik het stadion, weet de stand niet eens, bang dat ik me vergis en even bang dat ik me niet vergis; bang dat ik weer afgewezen zou worden, bang dat het alleen vriendschap is die hersteld wordt, cosmetisch gehecht litteken.

Sven.

Onder deze wedstrijd wil ik een streep trekken, het zal een stippellijn blijven. De wave van de supporters werd als een pijnlijke boemerang teruggestuurd door de bezoekers. Ik, Sven, held en antiheld. Beul en slachtoffer. Racistische kreten, in krom langwerpige fruit verpakt, besmeurden de wedstrijd, de goals, mijn goals. Een drive om meer te scoren, een cercle vicieux van aanmoediging en weerzin. Een uitgestoken vingertje op tijd ingetrokken. Maar hoeveel doelpunten had ik dan moeten maken, aangeven? De trainer houdt me weg van de persconferentie maar journalisten zijn vleermuizen, duiken op uit alle gaten en kieren, ze maken zich onzichtbaar als door een toverdrank, verrijzen, Aladdins uit de toverlamp. Mijn wagen is omringd door een zwerm sensatiebijen. Ze produceren honingzoete of zure vragen. Ik maak me onzichtbaar, voor een donkere speler zijn avondwedstrijden gemakkelijker. Ik zoek de dater, speld in een hooiberg. Wil voelen, voorzichtig, niet meer dan een veeg van intimiteit, als de streling van een strijkstok langs een goedgestemde viool. Even dacht ik dat het Marcus zou zijn, de school, het dorp van weleer, waar ik toen zo bang voor was: mezelf. Als hij het is, wat moet ik dan? Me schamen? Toevalligheid veinzen, onwetend over de date? Ik heb toch (altijd bijna) een vriendin? Ik, gevierd (soms) en gehaat door al die voetbalkenners langs de lijn, mijn huidskleur...ze moeten me niet meer zwart maken. Ik had me aan de spelersbus onttrokken, omwille van familie (het zou toch kunnen?) die hier woont.

Tegen de stekende vragen van journalisten kunnen geen communicatietrainingen op, vooral bij nederlagen. Maar wij zijn in the winning mood. Wat heb je er aan als je alleen leerde weinig te zeggen in veel woorden? Met “daar kunnen we iets mee naar de volgende wedstrijd”, een eufemisme bij een verloren wedstrijd. Of “hier kunnen we uit leren”, een mens leert levenslang. “We hebben nog een grote groeimarge, we zijn nog niet op elkaar ingespeeld”. De clichés hangen bij trossen aan de deur van de persruimte. “Als die bal erin was gegaan hadden we een heel andere wedstrijd gekregen.” Of “De VAR had moeten ingrijpen”. Cliffhangers genoeg. Zijn gemimede racistische kreten genoeg om een wedstrijd stil te leggen? De bond kennende zou het wel niet gehoord zijn, de stank van racisme zou niet binnengedrongen zijn, ze zouden Oost-Indisch doof zijn of vergoelijken, het was niet kwaad bedoeld, een spel...Zouden ze wel weten hoeveel pijn het doet? Denken ze dat wij het niet horen? Even bekroop me de neiging het veld af te gaan; een medespeler had het in de pauze voorgesteld. Dan zouden we hen gelijk geven, dat gunnen we ze niet. Dan zijn we niet zeker of we wel de punten krijgen zal hij bedoeld hebben. Even voelde ik me niet Sven maar Remi, alleen op de wereld van vijandbeelden en haat. Eigen overwinning eerst.

Een open deur intrappen zit er niet in, de deuren van de kleedkamers blijven dicht. Zeker nu er meer vrouwelijke journalisten zijn en geaardheid minder een kastverhaal is. We laten onze voeten spreken, boren aan wat er tussen de oren zit; het betere hand- en vuistwerk

is voor de keeper. Vandaag is anders, geen zin in plaagstootjes, de ruime overwinning is geen blote dans waard. Een schitterende rotwedstrijd. Niet dat ik niet goed presteerde, integendeel. Drie goals, het kan niet op dit seizoen. Op weg naar de topscorerslijst, de transfer van het jaar, de zwarte parel. Ik mijmer de voorspelbare krantenkoppen. Voetbal is poëzie als je wint, een klaagzang als je verliest, spitsroeden lopen. Dan word je levend begraven. Misschien was dat juist olie op het vuur van de verliezende supporters. En of ze verloren! Ik mis het ouderwetse scorebord waar de nederlaag van de tegenpartij langzaam cijfermatig kon uitgerekt worden, een nederlaag gevierendeeld in een traag ritueel van leedvermaak, supporters van de tegenpartij als ramptoeristen. Een eindeloze komma zonder einde.

Marcus.

Ik zag zijn aarzeling, zijn eenzaamheid, toen ze samen de pauze ingingen, zij zijn toch een team? De kreten waaiden als een tornado langs hem heen maar hij liep uit het oog van de storm weg. De scheidsrechter betastte zijn neus alsof die op het punt stond te bloeden. Sven bloeit open, hij was meerdere jaren een belofte, maakt het waar, ontbolstert, een zwarte parel die weegt op de verdediging. Eén brok dansende, snelle kracht. Ik heb mijn voetbalkennis opgeschroefd. Maar dit, de racistische kreten. De gefrustreerde supporters in hun getto, jagen ons de corridor in tussen Tweede Wereldoorlog en nu, een tunnel van jaloezie, haat. Kraaienpoten op de weg naar de kleedkamer van de overwinning. Nu Nederland van het gas af moet, hopen we dat niemand meer aan de gaskraan gewenst wordt. Verlies echter wordt vijandschap, de binaire samenleving. Goed of slecht. De winnaar is slecht als het de tegenpartij is. Als de scorende spits gekleurd is of, met dank aan de journalisten, nog zwarter gemaakt wordt. Alsof je met het kleurpigment scoort. En zeggen dat ik helemaal geen voetbalfan ben, als dat in deze knotsgekke stad wel zou kunnen. De eerste keer dat ik met mijn vader naar een wedstrijd ging kijken, te lang geleden, juichte ik bij een doelpunt. Mijn vader zei dat het een own-goal was. Er was niets te juichen. Ja, het gebaar telt. Meestal. Ik wandel weg van het stadion, trek concentrische cirkels, centrifugaal en centripetaal, zoek naar de middelpuntvliegende kracht, de oerknal, maar ben bang. Veel te bang. Nog eens afgewezen worden, als hij het al is, teveel voor een mensenliefde. Alle liefdes, of wat ervoor doorging, de degradatie van het woord alleen al, heb ik aan hem afgemeten. Geen enkele haalde het. Huidhonger verzadigd, meer niet. De wedstrijd is allang voorbij, de stoffelijke resten aan bekera's, gebroken illusies. Weggetrapte boosheid om de nederlaag, de niet ontloken opstootjes. Elk verlies is onrechtvaardig... ik lees de straten in letters van frustratie; lege bekera's, lege blikken. De mens is een dier dat zijn warm voetbalnest bevuilt. Ik drentel rond en mijn voeten voeren me terug naar het stadion, leeg, kapotte stoeltjes, herken zijn wagen in de etalage van spelersauto's, althans dat denk ik. Het lijkt wel een straftraining, passeer zijn wagen, behangen met journalisten, loop weg en kom op mijn passen terug, als een ballerina na een val, een turnster die van de balk van ongelijke leggers gevallen is. Ik rijd naar de dateplek, ver buiten de stad, krant en boek herkenningpunten op niveau. Neem afstand, een bankje, voor me neergeplant, biedt genoeg uitzicht en verborgenheid. Droom me weg van alle illusies. Als ik wakker word zal Sven zijn date gemist hebben, tenminste als ik het ben. Of herkend hebben, nog erger misschien. Trouwens, hoe zou het verder moeten? Een verborgen leven? Gestolen samenzijn. Of de moed van de eerste stap? Ik zou actie willen voeren, de Greta Thunberg tegen discriminatie worden. Zou dat kunnen: met alle partners, in de kast of niet, samen een cordon optrekken, midden tussen de supporters van de tegenpartij gaan staan, een spandoek uitrollen? Of zouden ze hun handen in onschuld wassen? Ik wil Sven in mijn armen nemen, op de penaltystip, het spel zal stilgelegd worden, zeker, maar ik zal roepen met betrouwende kreten: hoe durven jullie? Woede in drie woorden: hoe durven jullie? Ik zal zijn zweet niet bemerken of zijn het tranen, ze smaken allebei zout? Ik zou alle racisme van hem

afknuffelen, ik zou de medespelers niet bemerken die me van hem afpellen, rustig naar mijn plaats leiden, tussen agenten of stewards... Deze date is een illusie, baart desillusies.

Marcus en Sven.

Een tik op mijn schouders, wakker. "Marcus, dus toch?" Er zweven onuitgesproken woorden, zinnen, verhalen tussen ons in. Verpakt in stilte. Ik rommel in mijn clichés, geen eentje dat past.

@ Wilfried Vanneste, november 2024

Wat de geboortedatum betreft: ik vraag me af hoe relevant die is. Uiteraard is hij mij bekend, zelfs in België houden ze die bij.

Vanneste, een typisch West-Vlaamse naam, voornaam Wilfried. Geboren in 1943 in een agrarisch gezin, wat ook mijn (kritische) belangstelling bij het landbouwleven verklaart. Studies in Leuven. Pedagogiek en Religieuze Wetenschappen. Werkte in Vlaanderen als docent aan de onderwijzersopleiding in Torhout en als onderwijsopbouwwerker in Gent-Zeehaven.

Sinds 1980 werkzaam (en later ook woonachtig) in Nederland. Fontys Hogescholen Tilburg. Aandachtspunten waren Algemene Pedagogiek (waardenopvoeding) en kind- en jeugdliteratuur.

Na mijn pensionering ben ik naar Zeeland verhuisd, aan beide zijden van de Westerscheldetunnel met mijn, ondertussen overleden, partner. Geef nog cursussen aan de Zeeuwse Volksuniversiteit (cultuurfilosofie, psychologie, ethiek) en ik begeleid er diverse leeskringen. Schrijf zelf de basisteksten die in kleine kring worden verspreid. Vandaar ook mijn affiniteit met essays. Won hiermee ooit in Leuven prijzen. Publiceerde ook gedichten en verhalen in lokale tijdschriften of bij wedstrijden, zoals Elly Blom Poëziewedstrijd en in Zeeuwse verzamelbundels. Taal en engagement zijn belangrijke invalshoeken.

Favoriete auteurs (uiteraard wisselend) zijn John Irving, Douglas Stuart, Chloë Benjamin, A. F. Th. Van der Heijden, Laurent Binet, Albert Camus, Joke van Leeuwen, Bart Moeyaert, Dave Eggers, Martin du Gard, Voskuil...